

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Dorota Gamrat - Kubeczak
Sędziowie:	SA Tomasz Żelazowski SO del. Zbigniew Ciechanowicz (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Karolina Ernest

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2018 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa B. B. (1), R. B.

przeciwko K. P. i (...) spółce akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 23 kwietnia 2018 roku, sygn. akt I C 390/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w taki sposób, że nadaje mu następujące brzmienie:

1. zasądza od pozwanych K. P. i (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów B. B. (1) i R. B. kwotę 56 527 (pięćdziesięciu sześciu tysięcy pięciuset dwudziestu siedmiu) złotych i 92 (dziewięćdziesięciu dwóch) groszy wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 listopada 2012 r., z tym że spełnienie tego świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego pozwanego,

2. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów B. B. (1) i R. B. odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od kwoty opisanej w pkt 1. od dnia 5 lipca 2012 r. do dnia 8 listopada 2012 r.,

3. zasądza od pozwanego K. P. na rzecz powodów B. B. (1) i R. B. kwotę 269 438 (dwustu sześćdziesięciu dziewięciu tysięcy czterystu trzydziestu ośmiu) złotych i 6 (sześciu) groszy z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 248 211,83 zł od dnia 9 listopada 2012 r., natomiast od kwoty 21.226,23 zł od dnia 31 października 2015 r.,

4. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

5. szczegółowe wyliczenie kosztów procesu pozostawia referendarzowi sądowemu według zasady stosunkowego rozdzielenia kosztów i przyjęciu, że powodowie B. B. (1) i R. B. wygrali proces z pozwanym K. P. w 59,29%, natomiast przegrali z pozwanym (...) S.A. z siedzibą w W. w 89,72 %.

II. odstępuje od obciążania powodów kosztami postępowania apelacyjnego.

Tomasz Żelazowski Dorota Gamrat - Kubiczak Zbigniew Ciechanowicz

Uzasadnienie wyroku z dnia 11 grudnia 2018 r.:

Powodowie B. B. (1) i R. B. wnieśli o zasądzenie na swoją rzecz od **pozwanym K. P. i (...) S.A. w W.** solidarnie kwoty 549 747,22zł z odsetkami ustawowymi: od pozwanego K. P.: od kwoty 310 739,75zł od dnia 08 listopada 2012r. do dnia zapłaty i od kwoty 239 007,47zł od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty, zaś od pozwanego (...) od kwoty 310 739,75zł od dnia 05 lipca 2012r. do dnia zapłaty i od kwoty 239 007,47zł od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty oraz koszty procesu, w tym kwotę 1 040 zł tytułem zawiadania do próby ugodowej.

Jako uzasadnienie roszczenia powodowie podali, że w latach 2008-2011 r. pozwany K. P. był ich pełnomocnikiem i miał reprezentować powodów w szeregu postępowaniach wyrządzając im szkody.

Pozwani zażądali oddalenia powództwa.

Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie zasądził od pozwanym K. P. i (...) S.A. z siedzibą w W. in solidum na rzecz powodów B. B. (1) i R. B. kwotę 325.965,98 zł wraz z ustawowymi odsetkami zaś od 1 stycznia 2016r. odsetkami ustawowymi za opóźnienie: od pozwanego K. P. od kwoty 304.739,75 zł od dnia 09 listopada 2012 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 21.226,23 zł od dnia 31 października 2015r. do dnia zapłaty, natomiast od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W.: od kwoty 304.739,75 zł od dnia 05 lipca 2012 do dnia zapłaty, od kwoty 21.226,23 zł od dnia (...) października 2015r. do dnia zapłaty (pkt 1), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2), zaś szczegółowe wyliczenie kosztów procesu pozostawił referendarzowi sądowemu według zasady stosunkowego rozdzielenia kosztów i przyjęciu, że powodowie B. B. (1) i R. B. wygrali proces w 59,29% zaś pozwani K. P. i (...) S.A. z siedzibą w W. w 40,71 % (pkt 3).

Powyższe rozstrzygnięcie oparto o następujące ustalenia:

Pozwany K. P. był radcą prawnym prowadzącym kancelarię radcy prawnego w K..

Powodowie B. B. (1) i R. B. byli do 29 czerwca 2016 r. współużytkownikami wieczystym dwóch nieruchomości - działek gruntu na prawach małżeńskiej wspólności ustawowej położonych w K. przy ul. (...), tj. działki nr (...) o obszarze 0,5212 ha - dla której w Sądzie Rejonowym w Kołobrzegu prowadzona jest księga wieczysta nr (...) i działki nr (...) o obszarze 0,2240 ha - dla której w Sądzie Rejonowym w Kołobrzegu prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Użytkownikami wieczystymi tych działek byli od 08 sierpnia 2007r.

Do końca 2008r. powodowie byli zobowiązani do uiszczania rocznych opłat za użytkowanie wieczyste działek gruntu w wysokościach: za działkę (...) - 6 682,57zł i za działkę (...) - 15 277,43zł przy stawce 3%. W dniu 10 grudnia 2008r. powodowie otrzymali od Starosty (...) reprezentującego Skarb Państwa, jako właściciela działek gruntu nr (...), wypowiedzenie - pismo z dnia 28 listopada 2008r., dotychczasowych opłat rocznych za użytkowanie wieczyste tych działek oraz propozycję nowych opłat rocznych poczynając od 2009r., w związku z ustaleniem nowej wysokości wartości tych działek. Nowa wysokość opłat wynosiła: za działkę (...) - 48 960zł i za działkę (...) - 126 000 zł, przy zachowaniu dotychczasowej stawki 3% od wartości gruntu w wysokości: 1 632 000 zł za działkę (...) i 4 200 000 zł za działkę (...).

Powodowie, mieszkający w P., nie godząc się na nową wysokość opłat za użytkowanie wieczyste, uważając, że nowe opłaty są drastycznie za wysokie, zdecydowali się na złożenie odwołania - wniosku o ustalenie, że aktualizacja opłaty

jest nieuzasadniona lub jest uzasadniona w innej wysokości, do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w K., co musieli uczynić w terminie 30 dni od dnia doręczenia im pisma Starosty (...) z dnia 28 listopada 2008r. W tym celu powodowie chcieli skorzystać z pomocy prawnika i znajomi córki powodów polecieli im pozwanego K. P., będącego radcą prawnym. W dniu 19 grudnia 2008r. powodowie udzieli pozwanemu K. P. pełnomocnictwo do działania w ich imieniu i występowania w charakterze pełnomocnika w związku z aktualizacją wysokości opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości położonych w K. - działki gruntu nr (...). Pełnomocnictwo to upoważniało pozwanego do działania przed wszystkimi organami administracji państwowej i samorządowej oraz przed sądami wszystkich instancji w zakresie opłat za użytkowanie wieczyste. Powodowie w dniu 22 grudnia 2008r. wpłacili przelewem bankowym na konto K. P. kwotę 3 000 zł za „usługę radcowską” tytułem zaliczki na poczet wynagrodzenia. W październiku 2009r. ponownie uiszcili na konto pozwanego, na jego prośbę, kolejny raz kwotę 3000 zł, za usługę prawną, ale z tytułem wpłaty „zasilenie konta”.

Po udzieleniu pełnomocnictwa pozwany K. P. nie informował powodów o podejmowanych czynnościach w zakresie udzielonego mu przez powodów zlecenia i pełnomocnictwa. Gdy powodowie dzwonili do pozwanego zapewniał, żeby się nie denerwowali, bo prowadzi rozmowy ugodowe ze Starotą (...). Przyjeżdżali także do K. w celu osobistego kontaktu z pozwanym, o czym go uprzedzali, ale nie zawsze zastali go w jego kancelarii w K.. Podczas jednej z wizyt w kancelarii pozwanego jego sekretarka powiedziała powodom, że pozwanego nie ma w kancelarii, po czym powód wszedł do innego pomieszczenia w kancelarii, gdzie pozwany był obecny. Powód powiedział wówczas pozwanemu, że jest nieuczciwy ale pozwany zapewnił powodów, że uczciwie zajmuje się ich sprawą, ale nie poinformował ich o rzeczywistych swoich czynnościach i ich skutkach.

Pozwany K. P. po upływie ustawowego terminu 30 dni złożył w imieniu powodów wniosek do Samorządowego Kolegium Odwoławczego (SKO) o ustalenie, że aktualizacja opłaty jest nieuzasadniona lub jest uzasadniona w innej wysokości. Postanowieniem z dnia 23 lutego 2009 r. SKO w K. stwierdziło uchybienie terminu do złożenia wniosku i w uzasadnieniu wskazano, że ostatnim dniem na złożenie wniosku był dzień 09 stycznia 2009r., zaś faktycznie wniosek z dnia 10 stycznia 2009r. został przesłany do Kolegium przez pełnomocnika B. i R. B. - radcę prawnego K. P. - listem poleconym w dniu 10 stycznia 2009r., czyli 1 dzień po upływie ustawowego 30 - dniowego terminu.

Pozwany K. P., bez konsultacji z powodami, złożył skargę na postanowienie SKO z dnia 23 lutego 2009r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w S.. Sąd ten postanowieniem z dnia 17 września 2009 r. (w spr. II SA/Sz 535/09) oddalił skargę.

Pozwany K. P. nie poinformował powodów niezwłocznie o treści postanowienia SKO w K. z dnia 23 lutego 2009r. ani o treści postanowienia WSA w Szczecinie z dnia 17 września 2009r.

Za lata 2009 - 2011 powodowie uiszcili opłatę za użytkowanie wieczyste działek w K. w wysokości obowiązującej za rok 2008r, tj. łącznie kwotę 21 960zł za każdy rok.

Pismem z dnia 02 grudnia 2010 r. powodowie zwrócili się do pozwanego K. P. o wyjaśnienie na jakim etapie jest ich sprawa dotycząca opłat za użytkowanie wieczyste, czy postępowanie odwoławcze, sądowe jest już w toku, czy się zakończyło, a jeżeli tak to z jakim skutkiem oraz jakie są możliwości dalszego postępowania. Powodowie w tym piśmie także zapytali się pozwanego dlaczego mimo wielomiesięcznych zabiegów nie mogą otrzymać od pozwanego żadnych dokumentów dotyczących ich sprawy. Wskazali także, że pozwany od wielu miesięcy unika spotkań z powodami oraz udzielenia im informacji. Nadto napisali, że zamierzają nabyć na własność grunt będący w ich użytkowaniu wieczystym i w związku z tym wniosek w tym zakresie muszą złożyć do końca roku.

W dniu 03 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie w spr. I Nc 102/10 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, na skutek pozwu wniesionego w dniu 19 listopada 2010r. przez Skarb Państwa - Starostę (...) zobowiązujący B. B. (1) i R. B., aby zapłacili solidarnie kwotę 306 000 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 153.000 zł za okres od 02 grudnia 2009r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 153 000zł za okres od 01 kwietnia 2010r. do dnia zapłaty i kwotę 3 825zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Nakaz ten został wydany na skutek pozwu złożonego przez Starostę (...), w którym domagał się od B. B. (1) i R. B. zapłaty z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste działek gruntu o nr (...)

i (...) położonych w K. , wskazując m.in., że do dnia złożenia pozwu uiszczono tylko 43 920zł (2x 21 960zł) opłaty za użytkowanie wieczyste za lata 2009 i 2010. Powodowie otrzymali ten nakaz zapłaty w dniu (...) grudnia 2010 r. i skontaktowali się w tej sprawie z pozwanym K. P.. Pozwany zapewnił ich, że nic się nie stało oraz że złoży sprzeciw od nakazu zapłaty a nadto prowadzi ze Starostą (...) rozmowy ugodowe. Zapewnił powodów, że opłaty za użytkowanie wieczyste będą obniżone.

Pozwany K. P., działając w imieniu powodów, wniósł sprzeciw od tego nakazu zapłaty i po przeprowadzeniu rozprawy Sąd Okręgowy w Koszalinie wydał w dniu 17 maja 2011r. wyrok (w spr. I C 501/10), którym zasądził od B. B. (1) i R. B. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa - Starosty (...) kwotę 306 000 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 153 000 zł za okres od 02 grudnia 2009 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 153 000 zł za okres od 01 kwietnia 2010r. do dnia zapłaty i kwotę 7 200zł tytułem zwrotu kosztów procesu i nakazał pobrać od B. B. (1) i R. B. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Koszalinie kwotę 15 300zł tytułem opłaty sądowej od pozwu.

Od powyższego wyroku pozwany K. P. złożył, w imieniu powodów, apelację do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, która została oddalona wyrokiem z dnia 08 grudnia 2011 r. , wydanym w spr. I A Ca 645/11. Opłata od apelacji w wysokości 15 300 zł została uiszczona przez powodów.

Pismem z dnia 17 sierpnia 2011 r. powodowie zwrócili się do pozwanego K. P. pytając się o rozprawę dotyczącą ugody w sprawie opłat za użytkowanie wieczyste pomiędzy nimi a Starostą (...), która miała odbyć się 18 sierpnia 2011 o godz. 12 w Sądzie w Koszalinie. Wskazali, że w dniu 17 sierpnia 2011 r. jechali do K. i gdy byli drodze zadzwonił do nich pozwany informując, iż rozprawa ugodowa jest odroczone i jest wyznaczony nowy termin na 24 sierpnia 2011 r. godz. 14.00 w Sądzie w Koszalinie. Powodowie potwierdzili w tym piśmie ich przyjazd w dniu 23 sierpnia 2011 r. do K., aby być obecni na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2011 r. Poprosili także o spotkanie z pozwanym w jego kancelarii.

Pismem z dnia 07 grudnia 2011 r., nadanym w tym samym dniu, powodowie zwrócili się do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie o zmianę terminu rozprawy wyznaczonej na 08 grudnia 2011 r. na godz. 12.20 twierdząc, że o tym terminie dowiedzieli się w dniu 07 grudnia 2011 r. dzwoniąc do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie. Jednocześnie poinformowali ten Sąd, że cofnęli pełnomocnictwo radcy prawnemu K. P.. Pismo to dotarło do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w dniu 09 grudnia 2011 r.

Pismem z dnia 07 grudnia 2011 r., nadanym w tym samym dniu do pozwanego K. P., powodowie wypowiedzieli jemu pełnomocnictwo w związku z niewywiązywaniem się z obowiązków zawodowych. Pismo to pozwany otrzymał w dniu 12 grudnia 2011 r.

W dniu (...) grudnia 2011 r. Sąd Rejonowy w Kołobrzegu wydał w spr. I Nc 1540/11 nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, na skutek pozwu wniesionego w dniu 02 grudnia 2011 r. przez Skarb Państwa - Starostę (...), którym nakazano B. B. (1) i R. B. aby zapłacili solidarnie kwotę 14 134,38zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 02 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2400zł za koszty zastępstwa procesowego oraz nakazał pobrać kwotę 707zł na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kołobrzegu tytułem opłaty sądowej od pozwu. Nakaz ten został wydany na skutek pozwu, w którym Starosta (...) domagał się do B. B. (1) i R. B. zapłaty odsetek za opóźnienie w płatności opłaty rocznej za użytkowanie wieczystego.

W dniu 15 grudnia 2011 r. powodowie odebrali z kancelarii pozwanego K. P. w K. dokumenty związane z opłatami za użytkowanie wieczyste działek nr (...) w K.. Dopiero z tych dokumentów dowiedzieli się, że wniosek do SKO w K. został wniesiony z opóźnieniem i o wydanym przez SKO w dniu 23 lutego 2009r. postanowieniu.

W oparciu o nakaz zapłaty wydany w spr. I Nc 1540/11 została wszczęta wobec powodów egzekucja prowadzona przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w W. W. G. w spr. Km 545/12. Egzekucja ta została umorzona postanowieniem komornika z dnia 27 lutego 2012r. na mocy art. 825 pkt 1 kp.c. Postanowieniem z dnia 27 luty 2012 r. komornik ten ustalił koszty - postępowania egzekucyjnego na kwotę 327,47zł obciążając nimi powodów jako dłużników.

W dniu 14 grudnia 2011 r. powodowie uiścili 80 000 zł tytułem opłaty za użytkowanie wieczyste za 2011 r., zaś w dniu 07 stycznia 2012r. resztę tej opłaty za 2011 r. w wysokości 73 000 zł (łącznie 153 000 zł). Przed 14 grudnia 2011 r. powodowie bowiem uiścili za rok 2011 opłatę w wysokości 21 960 zł.

W dniu 16 stycznia 2012r. powodowie zapłacili kwotę 306 000 zł, tj. po 153 000 zł opłaty za użytkowanie wieczyste za lata 2009 r i 2010 r., jako różnicę pomiędzy uiszczoną już opłatą w wysokości 2x po 21 960zł a nową opłatą określoną w piśmie Starosty (...) z dnia 28 listopada 2008r. na rzecz Skarbu Państwa Starostwa Powiatowego w K..

W dniu 16 stycznia 2012r. powodowie uiścili na rzecz Sądu Rejonowego w Kołobrzegu kwotę 707zł opłaty sądowej określonej w nakazie zapłaty wydanym w spr. I Nc . 1540/11.

W dniu 16 stycznia 2012r. powodowie uiścili na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa w W. kwotę 5400zł zasądzoną od nich w wyroku z dnia 08 grudnia 2011r. Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w spr. I A Ca 645/11

W dniu (...) lutego 2012r. powodowie uiścili na rzecz Starosty (...) kwotę 7200zł zasądzoną od nich w wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 17 maja 2011 w spr. IC 501/10.

W dniu (...) lutego 2012r powodowie uiścili na rzecz Starosty (...) kwotę 2 400zł zasądzonych od nich, tytułem kosztów postępowania, w nakazie zapłaty Sądu Rejonowego w Kołobrzegu w spr. I Nc 1540/11.

W dniu 14 lutego 2012 r. powodowie uiścili na rzecz Starosty (...) (w wyniku potrącenia z wierzytelnością powodów wobec Starosty (...) z tytułu odszkodowania za przejęcie gruntów w D.) kwotę 106 148,75zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie opłat za użytkowanie wieczyste za lata 2009, 2010 i 2011, w tym kwota 14 134, 38zł wynikająca z nakazu zapłaty ze spe. I Nc 1540/11.

W dniu 24 kwietnia 2012r. powodowie uiścili na rzecz Sądu Okręgowego w Koszalinie kwotę 15 300zł tytułem kosztów zasądzonych do nich w wyroku z dnia 15 maja 2011 r. w spr. IC 501/10.

W dniu 05 marca 2012r. powodowie uiścili na rzecz Komornika Sądowego w W. kwotę 327,47 zł tytułem kosztów egzekucyjnych.

Powodowie, uważając, że nowa opłata za użytkowanie wieczyste ustalona od roku 2009 r. jest za wysoka, zlecieli rzeczoznawcy majątkowemu J. S. (1) wycenę działek gruntu nr (...) w K.. Z operatu szacunkowego tego rzeczoznawcy sporządzonego w lipcu 2015 r. wynika, że: wartość działki nr (...) dla celu aktualizacji opłaty za użytkowanie wieczyste wynosiła : na rok 2009r - 417 000 zł, na rok 2010-461 000 zł, na rok 2011 - 455 000 zł; zaś wartość działki nr (...) dla celu aktualizacji opłaty za użytkowanie wieczyste wynosiła : na rok 2009r - 1 094 000 zł, na rok 2010 - 1 060 000 zł, na rok 2011 - 1 044 000 zł.

Za sporządzenie wyceny powodowie zapłacili J. S. (1) wynagrodzenie w kwocie 3 600zł

Na mocy orzeczenia z dnia 01 lutego 2013r Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w K. pozwany K. P. został uznany za winnego przewinień dyscyplinarnych polegających na tym, że jako pełnomocnik powodów: uchybił terminowi do złożenia wniosku do SKO w K.; złożył bezzasadną skargę do WSA w Szczecinie na postanowienie SKO z dnia 23 lutego 2009 r.; nakłaniał powodów do poświadczenia nieprawdy w „oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach, źródłach utrzymania" i samodzielnie je podpisał wobec odmowy złożenia podpisu przez powodów a następnie złożył to oświadczenie w Sądzie; polecił powodom dokonanie w dniu 28 października 2009r. wpłaty kwoty 3000 zł na jego konto osobiste z podaniem tytułu „zasilenie konta" podczas gdy miało być to wynagrodzenie za „ugodowe załatwienie sprawy ze Starostą (...)", prowadził zbędny spór składając sprzeciw od nakazu zapłaty wydanego przez SO w Koszalinie w spr. I Nc 102/10 , a następnie apelację od wyroku SO w Koszalinie z dnia 17 maja 2011 w spr. I C 501/10 o opłatę roczną, mimo braku podstaw do weryfikacji tej opłaty, przez co naraził powodów na dodatkowe koszty w postaci odsetek i kosztów postępowania; w okresie od marca 2009r do grudnia 2011 r. w różnych miejscach - K., K. i P. wielokrotnie udzielał klientom nieprawdziwych informacji o toczącym

się rzekomo pomiędzy Starostą (...) a klientami postępowaniem ugodowym, gdy faktycznie takie postępowanie się nie toczyło; udzielał powodom jako swoim klientom błędnych i nieprawdziwych informacji co do obowiązującej ich wysokości opłat za użytkowanie wieczyste z lata 2009-2011, czego skutkiem było skierowanie wobec powodów pozwów o zapłatę kwoty 306 000 zł i 14 134,38zł, czym naraził powodów na dodatkowe koszty w postaci zapłaty odsetek i kosztów postępowania; od dnia udzielenia pełnomocnictwa do grudnia 2011r. nie informował powodów jako swoich klientów o przebiegu postępowania, podawał nieprawdziwe informację o rzekomych posiedzeniach sądu w sprawach ugodowych.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w K. wymierzył pozwanemu K. P. m.in. karę pozbawienia prawa wykonywania zawodu radcy prawnego. Orzeczenie tego Sądu zostało utrzymane w mocy, na skutek odwołania pozwanego, przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w W. orzeczeniem z dnia 26 marca 2014 r. Kasacja pozwanego od tego orzeczenia została oddalona jako oczywiście bezzasadna postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2014r. w spr. SDI 37/14

Pozwany K. P. w latach 2009-2011 posiadał ubezpieczenie w zakresie odpowiedzialności cywilnej radcy prawnego udzielonej przez pozwanego (...) S.A. w W..

W dniu 05 grudnia 2007r. została zawarta umowa generalna, na czas od 01 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r., pomiędzy pozwanym (...) S.A. w W. a Krajową Izbą Radców Prawnych w W. w zakresie określenia zasad i warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych za szkody wyrządzone w następstwie działania lub zaniechania ubezpieczonego, w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej, podczas wykonywania czynności radcy prawnego, jak też w związku z wykonywaniem tych czynności. W § 6 tej umowy jej strony przewidziały, że ochrona ubezpieczeniowa obejmuje także szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność, tj. aplikantów, praktykantów oraz pracowników, a (...) rezygnuje z prawa dochodzenia roszczeń regresowych wobec sprawcy szkody wyrządzonej rażącym niedbalstwem. Strony tej umowy określiły sumę gwarancyjną ubezpieczenia podstawowego na kwotę wynoszącą równowartość w złotych polskich kwoty 100 000 EURO. W § 20 tej umowy przewidziano automatyczne jej przedłużenie do dnia 31 grudnia 2009r a następnie do dnia 31 grudnia 2010r., jeżeli nie zostanie wypowiedziana przez ubezpieczyciela nie później niż na 4 miesiące przed upływem daty jej obowiązywania.

W dniu 08 października 2010 została zawarta umowa generalna, na czas od 01 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011r. , pomiędzy pozwanym (...) S.A. w W. i (...) S.A. w W. i (...) S.A. w W. a Krajową Izbą Radców Prawnych w W. w zakresie określenia zasad i warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych za szkody wyrządzone w następstwie działanie lub zaniechania ubezpieczonego, podczas wykonywania czynności radcy prawnego, o których mowa w art. 4 ust 1 i art. 6 ust. 1 ustawy o radcach prawnych. Strony tej umowy przewidziały sumę gwarancyjną ubezpieczenia podstawowego w wysokości równowartości w złotych polskich kwoty 100 000 EURO w odniesieniu do jednego wypadku ubezpieczeniowego. W § 3 tej umowy ustalono, że ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody wyrządzone wskutek winy umyślnej. Zaś w § 7 ustalono, że wszystkie szkody będące wynikiem tego samego działania lub zaniechania uważa się za jeden wypadek ubezpieczeniowy niezależnie od liczny poszkodowanych i momentu powstania szkody oraz przyjmuje się, że miały miejsce w chwili powstania pierwszej szkody. Zaś w §2 ust 1 pkt f przewidziano, że za wypadek ubezpieczeniowy uważa się działanie lub zaniechanie ubezpieczonego i wszystkie szkody będące wynikiem tego samego działania lub zaniechania uważa się za jeden wypadek ubezpieczeniowy niezależnie od liczby poszkodowanych i momentu powstania oraz przyjmuje się, że miały miejsce w chwili powstania pierwszej szkody i zostały zgłoszone do (...) w chwili pierwszego zgłoszenia.

W dniu 09 stycznia 2012r. pozwany (...) SA w W. wystawił polisę nr (...) na dowód zawarcia ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków radców prawnych pomiędzy (...) S.A w W.i (...) SA w W. a Krajową Izbą Radców Prawnych w W. na okres ubezpieczenia od 01 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2012r. na warunkach umowy generalnej z dnia 08 października 2010r.

Pismem z dnia 11 lutego 2012 r. pełnomocnik powodów zwrócił się do pozwanego (...) S.A w W. o wypłatę odszkodowania za szkody wyrządzone im przez radcę prawnego K. P. w związku ze świadczeniem przez niego usług prawnych przy załatwieniu sprawy obniżenia opłat za użytkowanie wieczyste. Zażądano zapłaty 317 939,75zł tytułem odszkodowania wskazując, że stanowi ona sumę następujący kwot:

- 6000zł - za wynagrodzenie zapłacone K. P.,
- 106 152,75zł - za odsetki ustawowe za opóźnienie, które powodowie musieli zapłacić w związku z opóźnieniem w zapłacie rocznych opłat za użytkowanie wieczyste za lata 2009-2011,
- 30 600zł - za koszty sądowe jakie musieli zapłacić na rzecz Sądu Okręgowego w Koszalinie i jako opłatę od apelacji (2x 15 300zł),
- 707zł - za koszty sądowe jakie musieli zapłacić na rzecz Sądu Rejonowego w Kołobrzegu,
- 5400zł - za koszty procesu jakie musieli zapłacić na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa,
- 9 600zł - za koszty procesu jakie musieli zapłacić na rzecz Starosty (...) (7 200zł z wyroku SO w Koszalinie i 2 400zł z nakazu zapłaty SR w Kołobrzegu),
- 149 880 zł - za różnicę pomiędzy faktycznie zapłaconą sumą opłat za użytkowanie wieczyste za lata 2009-2011r. (174 960zł za każdy rok) a sumą tych opłat jakie zapłaciliby gdyby doszło do postępowania przed SKO w K., tj. 49 960zł za jeden rok, przy przyjęciu wartości obu działek na 4 170 000 zł i wysokości opłaty na 125 000 zł.

Pismem z dnia 24 maja 2012r. - które pełnomocnik powodów otrzymał w dniu 05 czerwca 2012r., pozwany odmówił przyznania powodom żądanego odszkodowania.

Przed Sądem Okręgowym w Koszalinie toczył się proces w spr. o sygn. akt I C 312/12, z powództwa powodów B. B. (1) i R. B. przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście (...), na skutek sprzeciwu Skarbu Państwa - Starosty (...) od orzeczenia Samorządowego Kolegium Odwoławczego w K. (...) z dnia 20 grudnia 2012r. orzekającego w przedmiocie aktualizacji opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste gruntu stanowiącego własność Skarbu Państwa, położonego w K., oznaczonego geodezyjnie jako działki nr (...), znajdującego się w użytkowaniu wieczystym B. i R. B.. W orzeczeniu SKO z 20 grudnia 2012r. ustalona została nowa wysokość opłaty rocznej na łączną kwotę 44 100 zł poczynając od 01 stycznia 2012r. , tj. za działkę nr (...) - 13 HOzł i za działkę (...) -30 990zł.

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2015r. Sąd Okręgowy w Koszalinie ustalił nową wysokość opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste działki gruntu nr (...) w K. na kwotę 15 052,80zł i działki nr (...) w K. na kwotę 35 027, 64zł, poczynając od 01 stycznia 2012r. Sąd wydając ten wyrok oparł się na opinii sądowej biegłego J. S. (2), z której wynika, że wartość działek gruntu, których powodowie są współużytkownikami wieczystymi, na dzień 31 grudnia 2011 r., wynosiła: działka (...) -501 760zł i działka (...) - 1 167 588zł.

Na skutek apelacji Skarbu Państwa - Starosty (...) wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 16 czerwca 2015r. został zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 października 2016r. w spr. I A Ca 802/15 w ten sposób, że opłata roczna za użytkowanie wieczyste od 01 stycznia 2012r. wynosi: co do działki (...) - 36 086,40zł i co do działki (...) - 82 345,68zł. Sąd Apelacyjny w Szczecinie wydając ten wyrok oparł się na uzupełniającej opinii sądowej biegłego J. S. (2), z której wynika, że wartość działek gruntu, których powodowie są współużytkownikami wieczystymi, na dzień 31 grudnia 2011 r., wynosiła: działka (...) - 1 182 720 zł i działka (...) - 2 703 888zł. Z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wynika, że działki powodów są przedmiotem obrotu . Z brzmienia art. 150 ust 1 pkt 1 w zw. z art. 150 ust 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami wynika, że ustawodawca traktuje wartość rynkową jaką regułą dla ustalenia wartości nieruchomości, a wartość odtworzeniową i katastralną jako wyjątki od reguły. Przesłanką odstąpienia od ustalenia wartości rynkowej byłoby ustalenie, że działki powodów nie są i nie mogą być przedmiotem obrotu , co nie zostało wykazane przez powodów. W związku z tym Sąd Apelacyjny w

Szczecinie uznał pierwszą opinię biegłego J. S. (2) za nieprzydatną, albowiem biegły w tej opinii wyraźnie wskazał, że przyjęta przez niego wartość działek nr (...) nie jest wartością rynkową. Z uzasadnienia wyroku wynika także, że przeznaczenie działek powodów w planie zagospodarowania przestrzennego jest jednym z czynników, który ma wpływ na ich atrakcyjność rynkową, albowiem determinuje sposób zagospodarowania samych działek oraz ich otoczenia, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w cenie możliwej do uzyskania na rynku nieruchomości.

Dla potrzeb ustalenia wartości działek gruntu nr (...) położonych w K. w latach 2009-2011 Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego S. R.. Biegły ten wskazał następujące wartości tych działek:

- za rok 2009: działka (...) - 737 499zł i działka (...) - 1 983 800zł;

- za rok 2010 : działka (...) - 817 200zł i działka (...) - 1 984 900zł

- za rok 2011: działka (...) - 876 600zł i działka (...) - 2 143 300zł

Biegły sądowy S. R. wydał także opinię uzupełniającą na okoliczność wskazania wartości działek gruntu o nr (...) i (...) położonych w K. w latach 2009-2011 z uwzględnieniem przeznaczenia tych działek w aktualnym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W opinii uzupełniającej wskazał następujące wartości działek: za rok 2009: działka (...) - 1 458 600zł i działka (...) - 3 334 700zł; za rok 2010 : działka (...) - 1 505 800zł i działka (...) - 3 442 600zł, za rok 2011: działka (...) - 1 585 500zł i działka (...) - 3 624 600zł.

Sąsiadująca z działkami nr (...) w K. działka o nr (...) ma powierzchnię 0,2564 , zaś opłata roczna z tytułu użytkowania wieczystego tej działki została ustalona od roku 2011 na kwotę 49 629zł a następnie na skutek wystąpienia użytkowników wieczystych do SKO i złożenia sprzeciwu od orzeczenia SKO do Sądu Rejonowego w Kołobrzegu , Sąd ten wyrokiem zaocznym z dnia 01 marca 2012r. w spr. I C 155/11 ustalił, iż wysokość opłaty wynosi 32 640zł poczynając od 01 stycznia 2011 r. Przy czym za rok 2015 opłata ta wyniosła 28 973,59zł a od 01 stycznia 2016r. wynosi - 32 640zł.

W dniu 29 czerwca 2016r. powodowie zwarli umowę notarialną sprzedaży prawa użytkowania wieczystego gruntu oznaczonego jako działki nr (...) położonych w K. wraz z własnością budynków, budowli i urządzeń za cenę: za działkę (...) - 2 008 430zł i za działkę (...) - 4 591 570zł.

Oceniając powyższe ustalenia Sąd Okręgowy powództwo uznał za zasadne, choć nie w całości co do żądanej wysokości.

Zdaniem Sądu, powodowie w niniejszej sprawie, nie upatrywali odpowiedzialności pozwanego K. P. w czynach niedozwolonych, lecz przede wszystkim w nienależytym wykonaniu zobowiązania (art. 471 k.c), w ramach zawartego między stronami zlecenia (art. 734 - 751 k.c). Powodowie zawarli z pozwanym K. P. umowę zlecenia, która jest umową starannego działania. Pozwany K. P. przyjmując od powodów zlecenie zobowiązał się do reprezentowania ich m.in. przed SKO w K., w tym do złożenia do tego organu wniosku w terminie ustawowym. Jak wynika z ustaleń faktycznych, powodowie udzieli pełnomocnictwa do ich reprezentowania w dniu 19 grudnia 2008r. Obowiązkiem pozwanego było prawidłowe ustalenie terminu złożenia wniosku o ustalenie , że aktualizacja opłaty jest nieuzasadniona lub jest uzasadniona w innej wysokości i złożenie tego wniosku przed upływem ustawowego terminu, czyli do dnia 09 stycznia 2009r. Pozwany uchybił terminowi i złożył ten wniosek o jeden dzień za późno, przy czym, co istotne w niniejszej sprawie, nie poinformował powodów o skutkach tego uchybienia i bez konsultacji z nimi złożył skargę do WSA w Szczecinie.

Pozwany później zwodził i udzielał powodom nieprawdziwych informacji o rzekomych rozmowach ugodowych ze Starostą (...) a gdy powodowie otrzymali nakaz zapłaty SO w Koszalinie z dnia 03 grudnia 2010r. udzielił im niefachowej porady o konieczności złożenia sprzeciwu od nakazu a potem apelacji od wyroku SO w Koszalinie z dnia 17 maja 2011 r. Pozwany, będąc radcą prawnym, powinien wiedzieć, że możliwość zmiany wysokości opłat za użytkowanie wieczyste jest możliwe tylko i wyłącznie w specjalnym trybie przewidzianym w art. 77 i nast. ustawy dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami. Jego obowiązkiem więc było wiedzieć, że składając sprzeciw od nakazu zapłaty z dnia 03 grudnia 2010r. nie doprowadzi do zmiany wysokości opłat rocznych za użytkowanie wieczyste określonych w

piśmie Starosty (...) z dnia 28 listopada 2008r. Pozwany takimi działaniami naraził powodów na niepotrzebne wydatki w postaci opłaty od apelacji (15 300zł) oraz zwrot zasądzonych od nich kosztów procesu określonych w wyrokach SO w Koszalinie i SA w S. (15 300zł, 7200zł, 5400zł). Ponadto pozwany K. P. udzielił powodom błędnej porady w zakresie wysokości opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste, jaką powodowie mieli obowiązek uiszczać w latach 2009-2011. Poinformował ich bowiem, aby uiszczali tę opłatę w takiej samej wysokości jaką płacili do 2008r. Konsekwencją tej porady była zapłata przez powodów odsetek ustawowych za opóźnienie w płatności opłat rocznych za lata 2009-2011 r. w wysokości określonej w piśmie Starosty (...) z 28 listopada 2008r. (106 152,75zł)

Powodowie domagali się odszkodowania za nienależyte wykonanie umowy przez pozwanego K. P.. Odszkodowanie to stanowi świadczenie mające naprawić szkodę spowodowaną niewłaściwym działaniem bądź zaniechaniem dłużnika - ma na celu wyrównanie uszczerbku wywołanego nieprawidłowym zachowaniem kontrahenta . Przy czyn obowiązek naprawienia szkody obejmuje jej całość.

Radca prawny może więc ponosić odpowiedzialność cywilnoprawną jeśli zaistnieją łącznie następujące przesłanki odpowiedzialności kontraktowej: niewykonanie bądź nienależyte wykonanie zobowiązania, zaistnienie szkody po stronie mocodawcy oraz związek przyczynowo-skutkowy między niewłaściwym wykonaniem zobowiązania a zaistniałą szkodą.

Należyte wykonanie zobowiązania pełnomocnika wobec mocodawcy wymaga działania z profesjonalną starannością we wszystkich czynnościach procesowych. Nie ulega wątpliwości, że radca prawny jako profesjonalny pełnomocnik zobowiązany jest do zachowania należytej staranności przy wykonywaniu powierzonych mu zadań. Obowiązek ten wynika nie tylko z tego, że działa on w imieniu mocodawcy na podstawie stosunku zlecenia, który kreuje po jego stronie obowiązek starannego działania, ale również z zawodowego charakteru jego działalności. Art. 6 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego nakłada na radcę prawnego obowiązek wykonywania czynności zawodowych rzetelnie i uczciwie, zgodnie z prawem, zasadami etyki zawodowej oraz dobrymi obyczajami .Zawodowy charakter działania radcy prawnego ma zasadnicze znaczenie dla skonstruowania wzorca należytej staranności profesjonalnego pełnomocnika, którego ustalenie jest konieczne dla oceny czy pozwany zadośćuczynił swoim obowiązkom względem mocodawcy, tj. czy właściwie wykonał ciążące na nim zobowiązanie. Nie może ulegać wątpliwości, że od pełnomocnika będącego radcą prawnym, a więc osoby, której tytuł zawodowy stanowi gwarancję posiadania odpowiedniego przygotowania zawodowego i wiedzy wymaganej dla właściwego występowania przed sądem oraz prowadzenia spraw w imieniu innych osób, należy wymagać staranniejszego działania aniżeli od pełnomocnika nieprofesjonalnego. Miarą owej profesjonalnej staranności jest dbałość o prowadzenie spraw klientów i procesu z wykorzystaniem wszelkich dopuszczonych prawem możliwości zapewnienia zleceniodawcy uzyskania przez niego korzystnego rozstrzygnięcia

Do przyjęcia odpowiedzialności zawodowego pełnomocnika konieczne jest również zaistnienie związku przyczynowo-skutkowego (art. 361 § k.c.) między ewentualną szkodą a zachowaniem pełnomocnika noszącym cechy nienależytego wykonania zobowiązania.

W orzecznictwie wskazuje się, że adwokat odpowiada za szkody wyrządzone mocodawcy wskutek własnych zaniedbań i błędów prowadzących do przegrania sprawy, której wynik byłby korzystny dla strony, gdyby pełnomocnik zachował należyłą staranność, ocenioną przy uwzględnieniu profesjonalnego charakteru jego działalności (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2012 r.. II CSK 219/12). Pełnomocnik nie może ponosić odpowiedzialności odszkodowawczej, nawet jeśli jego działania w imieniu mocodawcy były niewłaściwe, jeśli nie były one przyczyną negatywnego rozstrzygnięcia. Profesjonalny pełnomocnik odpowiada więc za szkody wyrządzone mocodawcy wskutek własnych zaniedbań i błędów, wyłącznie wtedy, gdy prowadzą one do przegrania sprawy, której wynik byłby korzystny dla tej strony, gdyby pełnomocnik zachował należyłą staranność (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2004 r; V CK 297/2004).

W ocenie Sądu I instancji powodowie udowodnili wszystkie przesłanki odpowiedzialności z art. 471 k.c. Gdyby bowiem pozwany w terminie złożył wniosek do SKO w K., bądź gdyby po uchybieniu terminu zachował się profesjonalnie, powodowie nie ponieśliby wielu niepotrzebnych wydatków w postaci opłat sądowych i kosztów

procesów, wynagrodzenia rzeczoznawcy, odsetek za opóźnienie w zapłacie pełnych opłat za użytkowanie wieczyste. Wykazane więc zostało, a nawet bezsporne jest, że pozwany K. P. na skutek własnego zaniedbania spóźnił się ze złożeniem wniosku do SKO po to aby uruchomić procedurę administracyjno - sądową dla ustalenia prawidłowej wysokości opłat za użytkowanie wieczyste, i w ten sposób nienależycie wykonał swoje zobowiązanie. Udowodnione też zostało przez powodów, że pozwany podejmował niepotrzebne czynności w postaci skargi, sprzeciwu od nakazu zapłaty a potem apelacji od wyroku, które z oczywistych względów nie miały szansy powodzenia. Ponadto udzielał powodom błędnych porad i nieprawdziwych informacji, w wyniku których powodowie nie uiszczali w latach 2009-2011, w terminach ustawowych, pełnych opłat rocznych za użytkowanie wieczyste, co skutkowało zapłaceniem 106 152,75zł odsetek ustawowych za opóźnienie. Nieprawidłowe działanie i zaniechanie pozwanego w ramach łączącego go stosunku prawnego z powodami zostało potwierdzone także w postępowaniu dyscyplinarnym wobec pozwanego K. P.. To niewłaściwe postępowanie pozwanego doprowadziło do wyrządzenia powodom szkody w postaci niepotrzebnych kosztów, opłat sądowych czy nadpłaconych opłat za użytkowanie wieczyste oraz zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienia w płatności. Analiza zebranego materiału dowodowego wskazuje, iż z dużym prawdopodobieństwem, gdyby pozwany w terminie złożył wniosek do SKO nowe stawki opłat za użytkowanie wieczyste, obowiązujące od 2009r., byłyby znacznie niższe od tych, które zostały wskazane w piśmie Starosty (...) z dnia 28 listopada 2008r., którym wypowiedziano dotychczasowe stawki w wysokości łącznej 21 960 zł i zaproponowano nowe stawki w łącznej wysokości 174 960 zł.

W sprawach dotyczących błędów profesjonalnych pełnomocników do stwierdzenia, czy doszło do powstania szkody podlegającej naprawieniu, konieczne jest ustalenie, jaki byłby wynik procesu sądowego, czy wynik działań pełnomocnika, gdyby pełnomocnik należycie wypełnił swoje obowiązki, tj. gdyby nie dopuścił się zarzuczanych mu zaniedbań i błędów. Ocena, czy zaniedbania bądź błędy pełnomocnika doprowadziły do przegranej sprawy przez mocodawcę, sprowadza się częstokroć do określenia prawdopodobieństwa wygrania sprawy przez stronę w innym postępowaniu, przy czym nie wchodzi tu jednak w grę „prawdopodobieństwo graniczące z pewnością”, a raczej „duże prawdopodobieństwo” wygrania sprawy. Sąd uznał, że gdyby pozwany K. P. uruchomił skutecznie postępowanie przed SKO w K., to nawet w przypadku niepowodzenia przed tym organem powodowie mieliby jeszcze prawo wniesienia sprzeciwu od orzeczenia SKO do Sądu. Sąd w niniejszej sprawie nie ma żadnych, wątpliwości, że w wyniku uruchomienia szczególnego trybu administracyjno - sądowego doszłoby do ustalenia niższych opłat za użytkowanie wieczyste od wskazanych w piśmie Starosty (...) z dnia 28 listopada 2008r. (174 960zł). Okoliczność, że nowe stawki opłat wynikające z tego pisma zostały ustalone w oparciu o błędne ustalenia wartości działek (...) (wynikające z operatów szacunkowych sporządzonych przez rzeczoznawcę majątkowego M. K. (1), k. 483) zostało wykazane przy pomocy dowodów z opinii biegłego sądowego S. R. oraz wyniku procesu jaki toczył się przez SO w Koszalinie w spr. I C 312/12 (I A Ca 802/15). Przedmiotem tego postępowania było m.in. ustalenie wartości działek nr (...) na dzień 31 grudnia 2011 r. dla potrzeb ustalenia opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste od roku 2012. Sąd Apelacyjny w Szczecinie w spr. I A Ca 802/15, po przeprowadzeniu uzupełniającej opinii biegłego sądowego, w oparciu o tę opinię przyjął wartości wskazanych działek znacznie niższe niż przyjęte w piśmie Starosty (...) z dnia 28 listopada 2008r. I tak w przypadku działki (...) różnica wynosi - 429 120zł (1 632 000 - 1 202 880zł) zaś w przypadku działki (...) różnica wynosi aż 1 455 144zł (4 200 000zł - 2 744 856zł). Trzeba podkreślić, że w spr. I A Ca 802/15 wartość działek była ustalana na 31 grudnia 2011 r. zaś nowe wysokości opłat wynikające z pisma Starosty (...) z 28 listopada 2008r. były ustalone w oparciu o wartości tych działek według cen z listopada 2008r. (vide operaty szacunkowe, k. 483) . Z niczego natomiast nie wynika, aby istniał trend zniżkowy w wartościach takich działek pomiędzy listopadem 2008 a grudniem 2011. Wręcz przeciwnie z opinii biegłego sądowego S. R. oraz jego wypowiedzi na rozprawie wynika, że od 2009r. jest tendencja wzrostowa w cenach takich działek. Nie jest możliwe aby w listopadzie 2008r. wartość rynkowa działki nr (...) była aż o 1 455 144zł wyższa od wartości jaką miała 3 lata później - w grudniu 2011 r. Również z opinii uzupełniającej biegłego S. R. (k. 519) wynikają niższe wartości rynkowe działek (...) niż przyjęte do wyliczenia nowej wysokości opłaty przez Starostę (...) od 2009r.

Sąd podzielił w całości stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w spr. I A Ca 802/15, w uzasadnieniu do wyroku z dnia 13 października 2016r., z którego wynika, że dla potrzeb ustalenia wysokości opłaty za użytkowanie wieczyste należy brać pod uwagę wartości rynkowe działek (...), skoro mogą i są one przedmiotem obrotu cywilnego

a nadto przeznaczenie tych działek w aktualnym, na czas wyceny, planie zagospodarowania przestrzennego. Z opinii biegłego S. R. jak i z ustaleń Sądów w spr. I C 312/12 i I A Ca 802/15 wynika, że w grudniu 2008r. działki (...), wg miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (uchwalonego uchwałą nr (...) Rady Miasta K. z 18.02.2008r.) znajdowały się na terenach zabudowy usługowej turystycznej oznaczonej - 4 UT, miały więc przypisaną funkcję - usługi turystyczne i wypoczynkowe oraz funkcję uzupełniającą - usługi służące obsłudze pacjenta i turysty oraz mieszkaniową.

Sąd przyjął, że z dużym prawdopodobieństwem, graniczącym z pewnością, gdyby pozwany K. P. należycie wywiązał się ze swojego zobowiązania, to powodowie płaciliby stawki opłaty za użytkowanie wieczyste takie jakie zostały ustalone w wyroku z dnia 13 października 2016r. SA w S. już od 2009 r. a nie dopiero od 2012 r. Za przyjęciem tych stawek, jako obowiązujących także w latach 2009 -2011 przemawia fakt, że w obrocie takimi nieruchomościami istnieje trend wzrostowy a nie zniżkowy. Dlatego też Sąd odrzucił, jako nieadekwatne, wartości działek nr (...) ustalone przez biegłego S. R. w jego opinii uzupełniającej. Biegły ten wskazał bowiem, że za rok 2009r. wartość działki (...) wynosiła 1 458 600zł a działki (...) - 3 334 700zł, podczas gdy Sąd Apelacyjny w Szczecinie przyjął, że wartość tych działek na 31 grudnia 2011r. wynosiła odpowiednio - 1 202 880zł i 2 744 856zł. Dodatkowym argumentem na powyższe, jest fakt, że użytkownicy wieczystości działki nr (...) (sąsiedniej), którą okala działka nr (...) (mapa k. 277), na skutek uruchomienia procedury wzruszenia wysokości opłat za użytkowanie wieczyste uzyskali w Sądzie wyrok obniżający wysokość tej opłaty do kwoty 32 640zł poczynając od 2011r. Przy czym działka (...) jest większa powierzchniowo od działki nr (...). Ten przykład także pokazuje, że ustalone przez Starostę (...) wysokości opłat za użytkowanie wieczyste działek nr (...) od 2009r. były zawyżone i niezasadne, bo np. za działkę (...) (mniejszą od działki o nr (...)) ustalono opłatę w wysokości 48 960zł i to od 2009r. podczas gdy od działki (...) od 2011 Sąd ustalił wysokość tej opłaty na kwotę 32 640zł.

Sąd uznał, że na skutek zaniedbań oraz błędnych, nieprofesjonalnych, porad oraz czynności pozwany K. P. wyrządził powodom szkodę o wartości 325 965,98zł, na którą składa się: 106 152,75zł - za odsetki ustawowe za opóźnienie, które powodowie musieli zapłacić w związku z opóźnieniem w zapłacie rocznych opłat za użytkowanie wieczyste za lata 2009-2011, 30 600zł - za koszty sądowe jakie musieli zapłacić na rzecz Sądu Okręgowego w Koszalinie i jako opłatę od apelacji (2x 15 300zł), 707zł - za koszty sądowe jakie musieli zapłacić na rzecz Sądu Rejonowego w Kołobrzegu, 5400zł - za koszty procesu jakie musieli zapłacić na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, 9 600zł - za koszty procesu jakie musieli zapłacić na rzecz Starosty (...) (7 200zł z wyroku SO w Koszalinie i 2 400zł z nakazu zapłaty SR w Kołobrzegu), 327,47zł - za koszty egzekucyjne, 3 600zł - za operaty szacunkowe sporządzone dla potrzeb niniejszej sprawy przez i rzeczoznawcę majątkowego J. S. (1), 169 583,76zł— różnica pomiędzy faktycznie zapłaconą sumą opłat za użytkowanie wieczyste za lata 2009-2011 r. (174 960zł za każdy rok, łącznie 524 880zł) a sumą tych opłat jakie zapłaciliby (118 432,08zł za każdy rok, łącznie 355 296,24zł)

Jako szkodę powodów Sąd uznał także zapłacone przez nich wynagrodzenie w kwocie 3600 zł rzeczoznawcy majątkowemu J. S. (1), który dokonał na ich zlecenie, dla potrzeb niniejszego procesu, określenia wartości działek nr (...) za lata 2009-2011 r.

Sąd nie uznał jako szkody powodów kwoty 6000zł zapłaconej pozwanemu K. P. tytułem wynagrodzenia za jego usługi. Przy odpowiedzialności profesjonalnego pełnomocnika czym innym jest szkoda przez niego wyrządzona z powodu nieprofesjonalnego działania, nieprawidłowego wykonania umowy zawartej w klientem a czym innym jest szkoda stanowiąca kwotę wynagrodzenia zapłaconego pełnomocnikowi, który nienależycie wykonał umowę

Pozwany K. P. podniósł zarzutu przedawnienia roszczenia, twierdząc, że roszczenie powodów przedawniło się z upływem 3 lat. Sąd nie podzielił takiego stanowiska, zresztą obu pozwanych. Art. 751 k.c. przewiduje „własne” terminy przedawnienia dla umowy zlecenia i nie obejmuje roszczeń z tytułu niewykonania czy nienależytego wykonania zobowiązania. Zleceniodawca może dochodzić odszkodowania od zleceniobiorcy za nienależyte wykonanie zobowiązania przez 10 bądź 3 lata w zależności od tego czy roszczenie zleceniodawcy jest związane z prowadzoną działalnością gospodarczą. Powodowie nie występowali w niniejszej sprawie jako przedsiębiorcy ale jako użytkownicy wieczystości.

Również za niezasadny uznano zarzut (...) przedawnienia roszczenia. Odpowiedzialność (...) ma charakter akcesoryjny wobec cywilnoprawnego stosunku odszkodowawczego, jaki może zaistnieć pomiędzy sprawcą szkody a poszkodowanym, z tym że co do zasady zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela nie może być wyższy od zakresu odpowiedzialności ubezpieczonego. Z art. 819 §3 k.c. wynika, że w wypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej roszczenie poszkodowanego do ubezpieczyciela o odszkodowanie lub zadośćuczynienie przedawnia się z upływem terminu przewidzianego dla tego roszczenia w przepisach o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym lub wynikłą z niewykonania bądź nienależytego wykonania zobowiązania, przy czym zgodnie z § 4 biegu przedawnienia roszczenia o świadczenie do ubezpieczyciela przerywa się także przez zgłoszenie ubezpieczycielowi tego roszczenia lub przez zgłoszenie zdarzenia objętego ubezpieczeniem. Bieg przedawnienia rozpoczyna się na nowo od dnia, w którym zgłaszający roszczenie lub zdarzenie otrzymał na piśmie oświadczenie ubezpieczyciela o przyznaniu lub odmowie świadczenia. Tak więc roszczenie poszkodowanego, przy ubezpieczeniu OC, do Zakładu Ubezpieczeń podlega takim samym przepisom dotyczącym przedawnienia, które regulują przedawnienie ich roszczeń do sprawcy szkody. Dodatkowo jednak do przerwy w biegu przedawnienia roszczenia wobec Zakładu Ubezpieczeń dochodzi poprzez zgłoszenie roszczenia czy zdarzenia szkodowego. Trzeba wskazać, że na gruncie art. 819 § 4 KC, ponowne wezwania do zapłaty, nawet w zakresie tych samych roszczeń, co do których ubezpieczyciel w toku postępowania likwidacyjnego już się wypowiedział, rodzi skutek w postaci przerwania biegu przedawnienia.

Powodowie o szkodzie dowiedzieli się w grudniu 2011 r. kiedy to ich apelacja została oddalona i w tym miesiącu odwołali pełnomocnictwo K. P. oraz odebrali dokumenty swojej sprawy z kancelarii pozwanego K. P.. To wówczas powzięli po raz pierwszy informację, że ich wniosek do SKO w K. nie został uwzględniony.

Powodowie zgłosili (...) szkodę pismem z dnia 11.02.2012r. czyli w lutym 2012 r. (akta szkody) a więc w okresie biegu 10 - letniego okresu przedawnienia. Nie ma większego znaczenia, w niniejszej sprawie, czy i kiedy doszło do przerwy biegu przedawnienia i na skutek jakich zdarzeń, gdyż pozew został złożony 31 lipca 2015r., a więc przed upływem 10 lat od chwili gdy powodowie uświadomili sobie, że działania i zaniechania pozwanego K. P. wyrządziły im szkodę.

Kwestią sporną był także zakres ubezpieczenia OC radcy prawnego. Sąd nie podzielił w tej kwestii stanowiska pozwanego (...). Pozwany (...) SA nie kwestionował faktu objęcia pozwanego K. P. ubezpieczeniem OC jako radcy prawnego w latach 2009 -2011 a nawet 2012 r. Zgodnie z art. 22⁷ ust 1 ustawy z dnia 06 lipca 1982r. o radcach prawnych radca prawny podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 4 ust 1 i art. 6 ust 1. Drugi akt prawny, regulujący ubezpieczenie OC radcy prawnego, to wydane na podstawie art. 22 ustawy o radcach prawnych Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych z dnia 11 grudnia 2003r.(Dz. U. Nr 217, poz. 2135). Z § 2 ust 3 tego Rozporządzenia wynika, że ubezpieczenie OC obejmuje wszelkie szkody w zakresie, w którym mowa w ust 1, z zastrzeżeniem ust 2, bez możliwości umownego ograniczenia przez zakład ubezpieczeń wypłaty odszkodowania. Obowiązek ubezpieczenia radcy prawnego dotyczy tylko odpowiedzialności cywilnej za szkodę. Ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej jest objęta odpowiedzialność radcy prawnego za szkody wyrządzone w następstwie działania lub zaniechania ubezpieczonego w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej, podczas wykonywania zawodu radcy prawnego. Odpowiedzialność cywilna radcy prawnego z tytułu wyrządzenia szkody powstaje bowiem zarówno w razie winy nieumyślnej, jak i winy umyślnej osoby ponoszącej odpowiedzialność i niezależnie od tego, czy ma postać niedbalstwa, lekkomyślności, rażącego niedbalstwa, lub też postać zawinienia dokonanego w zamiarze bezpośrednim, ewentualnym. Ochrona ubezpieczeniowa radcy prawnego dotyczy jego odpowiedzialności za szkodę, zasadniczo bez znaczenia jest natomiast, kto dochodzi tej odpowiedzialności przeciwko radcy prawnemu i na jakiej podstawie prawnej. Obejmuje odpowiedzialność zarówno bezpośrednią, jak i regresową oraz z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy albo wyrządzenia czynu niedozwolonego, jeśli zdarzenia będące źródłem tej odpowiedzialności nastąpiły przy wykonywaniu czynności zawodowych. Ponieważ radca prawny przy wykonywaniu takich czynności może posługiwać się innymi osobami (np. pracownikami, zleceniobiorcami aplikantami czy praktykantami) i ponosi odpowiedzialność za ich działania lub

zaniechania jak za własne czynności, obowiązek ubezpieczenia radcy prawnego rozciąga się również na zachowania tych osób związane ze świadczeniem pomocy prawnej.

Obowiązkiem Krajowej Izba Radców Prawnych jest zawieranie z zakładem ubezpieczeń generalnej umowy o ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej wszystkich radców prawnych wykonujących (zawód w każdej formie organizacyjno-prawnej). Ubezpieczenie to jest zawierane na warunkach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych. Dlatego też jakiegokolwiek wyłączenia odpowiedzialności w umowie generalnej, nie przewidziane w aktach prawnych regulujących odpowiedzialność cywilną radców prawnych, jest zapisem nieważnym i nie wywierającym żadnych skutków prawnych. W związku z tym, odnosząc powyższe do ustaleń w niniejszej sprawie, za nieważny i nieskuteczny należy uznać zapis w umowie generalnej z dnia 08 października 2010 r. (k. 219) zawarty w § 3 ust 1 pkt 1, który przewiduje wyłączenie ochrony ubezpieczeniowej za szkody wyrządzone wskutek winy umyślnej.

Sąd I instancji podkreślił że z ustawy o radcach prawnych nie wynika ograniczenie odpowiedzialności cywilnej radcy prawnego tylko za szkody wyrządzone z winy nieumyślnej.

Pozwany (...) powoływał się na art. 827 § 1 k.c. uważając, że pozwanemu K. P. należy zarzucić winę umyślną w jego zachowaniu, stąd jest on zwolniony z odpowiedzialności w ramach jego ubezpieczenia OC radcy prawnego. Ale art. 827 § 2 k.c. przewiduje, że można ustalić inne zasady odpowiedzialności ubezpieczyciela niż określone w §1 . Regulacja dotycząca ubezpieczenia OC radcy prawnego zawarta w ustawie o radach prawnych jak i w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych z 11 grudnia 2003r., stanowi *lex specialis* względem przepisów kodeksu cywilnego i ustawy o z 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jedn. Dz. U. z 2016r. poza. 2010 ze zm). To oznacza, że ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej radcy prawnego z tytułu wyrządzenia szkody, przy świadczeniu pomocy prawnej czy udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy (art. 4 i 6 ustawy o radcach prawnych), powstaje zarówno w razie winy nieumyślnej, jak i winy umyślnej radcy prawnego. Zaakcentować należy, że pozwany (...) nie kwestionował nieprawidłowego i nieprofesjonalnego zachowania ubezpieczonego K. P., przyznał przy odmowie powodowi wypłaty odszkodowania, że zachowanie to (k. 203) stanowiło niewątpliwie rażące naruszenie staranności wymaganej od fachowego pełnomocnika. W związku z powyższym Sąd uznał, że pozwany (...) SA ponosi, jako ubezpieczyciel, odpowiedzialność za nienależyte wykonanie zobowiązania przez pozwanego K. P. z racji objęcia ubezpieczeniem OC radcy prawnego, na mocy art. 822§ 1, 3 i 4 k.c. oraz 827 § 2 k.c.

Sąd wskazał, że odpowiedzialność obu pozwanych ma charakter odpowiedzialności *in solidum* , albowiem każdy z nich odpowiada za tę samą szkodę, o tym samym zakresie i wysokości, ale z innych podstaw prawnych.

Resumując, Sąd zasądził *in solidum* od obu pozwanych kwotę 325 965,98zł z odsetkami jak w sentencji wyroku na mocy 481 § 1 k.c. za okres do 31 grudnia 2015r. i na mocy art. 481 § 1 i 2 zd. 1 k.c. za okres od 01 stycznia 2016r. do dnia zapłaty, w brzemieniu obowiązującym od dnia 01 stycznia 2016r. W pozostałym zakresie, czyli ponad zasadzoną kwotę i w części roszczenia odsetkowego, Sąd powództwo oddalił jako niezasadne.

Odnosnie pozwanego K. P. Sąd przyjął, iż popadł on w opóźnienie od dnia 09 listopada 2012r. odnosnie kwoty 304 739,75zł , albowiem 08 listopada 2012r. odbyła się w Sądzie Rejonowym w Szczecinku (I Co 2285) rozprawa w sprawie o zawezwanie pozwanego K. P. do zawarcia ugody w zakresie kwoty 310 739,75zł. Ponieważ wskazane we wniosku o zawezwanie do próby ugodowej jednostkowe kwoty odszkodowania, za wyjątkiem kwoty 6000zł (za wynagrodzenie) okazały się zasadne i zostały w niniejszym procesie uwzględnione przez Sąd, stąd należało uznać, że sam wniosek o zawezwanie do próby ugodowej stanowił jednocześnie wezwanie do zapłaty, a brak stawiennictwa pozwanego K. P. na rozprawę w dniu 08 listopada 2012r. stanowił wyraz odmowy zapłaty należnego powodowi odszkodowania. Odnosnie zaś kwoty 21 226,23zł odsetki za opóźnienie należą się powodowi najwcześniej dopiero od doręczenia pozwu pozwanemu K. P.. Przy czym Sąd przyjął, że skoro pozew został jemu doręczony w dniu 23 października 2015r. (k.

246) to zbyt restrykcyjne byłoby aby przyjąć opóźnienie już od następnego dnia. W zakresie kwoty 21 226,23zł pozew stanowił bowiem pierwsze wezwanie do zapłaty, stąd Sąd uznał, że pozwanemu należał się co najmniej 7 dniowy termin na podjęcie decyzji, jako termin realny do analizy żądań powodów. Dlatego też odsetki od tej kwoty Sąd zasądził od dnia 31 października 2015r., tj. po upływie 7 dni od doręczenia pozwu.

W przypadku pozwanego (...) SA odsetki zostały zasądzone jak w sentencji wyroku przy przyjęciu, że co kwoty 304 739,75zł powodowie zgłosili swoje roszczenie już w piśmie z 11 lutego 2012r., które (...) otrzymało w dniu 05 kwietnia 2012r. Z umów generalnych zawartych pomiędzy (...) SA a Krajową Izbą Radców Prawnych w W. wynika, że maksymalny czas na rozpoznanie sprawy i wypłatę odszkodowania to 90 dni liczone od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie. W niniejszej sprawie 90 dni liczone od 05 kwietnia 2012r. upłynęło z dniem 04 lipca 2012r., więc od dnia 05 lipca 2012r. pozwany popadł w opóźnienie. Odnośnie kwoty 21 226,23zł Sąd przyjął to samo założenie co przy pozwanym K. P., w tym, że pozwany (...) otrzymał odpis pozwu z dnia 05 października 2015r., a więc 7 dni upłynęło z dniem 12 października 2012r. co oznacza opóźnienie od dnia (...) października 2012r.

O kosztach procesu sąd orzekł na mocy art. 98 k.p.c. oraz art. 108§ 1 zd. 2 k.p.c. Zgodnie z art. 98 § k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Mając na uwadze realia niniejszej sprawy Sąd, w niniejszej sprawie, nie znalazł żadnych argumentów aby zastosować przepis art. 102 k.p.c. Zasada odpowiedzialności za wynik procesu wynikająca z art. 98 § 1 k.p.c., została ustalona jako reguła, która została uzupełniona przez ustawodawcę zasadami kompensacji, słuszności i zawinienia.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. zaskarżając go w części, tj. w punktach: pierwszym w kwocie przewyższającej 56 527,92 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 5 lipca 2012 do dnia zapłaty oraz w trzecim w związku z zaskarżeniem Wyroku co do meritum. Zarzucono Sądowi I instancji, iż zaskarżonym Wyrokiem naruszył prawo materialne - art. 827 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sprawie mimo, iż reguły wykładni systemowej prowadzą do wniosku, iż szkoda jako wyrządzona w przeważającej części z winy umyślnej jest wyłączona z odpowiedzialności pozwanego (...) SA. Pozwany zażądał zmiany zaskarżonego Wyroku poprzez obniżenie zasądzonej w pkt 1 Wyroku kwoty 325965,98 zł do kwoty 56527,92 zł oraz w pkt 3 stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Dodatkowo zażądano zasądzenia solidarnie od powodów na rzecz pozwanego (...) S.A. kosztów procesu za II instancję według norm przepisanych.

Powodowie zażądali oddalenia apelacji i zasądzenia od pozwanego Ubezpieczyciela kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja była zasadna w całości, aczkolwiek zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 827 § 1 k.c. nie był słuszny. Przepis ten jako mający charakter generalny znajdzie zastosowanie wówczas, gdy dane zdarzenie ubezpieczeniowe nie będzie objęte regulacją o charakterze szczególnym, co miało miejsce w niniejszej sprawie, a co uszło uwadze Sądu I instancji.

Przede wszystkim Sąd I instancji w sposób zgodny z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego ustalił stan faktyczny sprawy. Ustalenia te nie były kwestionowane przez apelującego, jak również przez powodów. Sąd odwoławczy przyjmuje te ustalenia za własne (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 9 marca 2006 r., I CSK 147/05; z 16 lutego 2006 r., IV CK 380/05; z 8 października 1998 r., II CKN 923/97).

W obecnie obowiązującym systemie apelacji sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę jedynie nieważność postępowania (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07). Co do stosowania prawa materialnego sąd drugiej instancji nie jest związany zakresem zarzutów apelacyjnych; ich rola sprowadza się bowiem tylko do uwypuklenia istotnych, zdaniem strony skarżącej, problemów prawnych, dla

przekonania sądu odwoławczego co do ich oceny oraz "ułatwienia" kontroli instancyjnej. W obowiązującym systemie apelacji pełnej sąd drugiej instancji jest sądem merytorycznym. Rozstrzyga na podstawie całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału procesowego i z urzędu stosuje prawo materialne. Sąd drugiej instancji nie może więc poprzestać na ustosunkowaniu się do zarzutów skarżącego, lecz musi - niezależnie od ich treści - dokonać ponownych własnych ustaleń, a następnie poddać je ocenie pod kątem prawa materialnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2015 r. III CSK 203/14).

Na wstępie zauważyć należy, co ma znaczenie w sprawie, a jest bezsporne, iż w dniu 19 grudnia 2008 r. powodowie udzielili pozwanemu pełnomocnictwa celem działania na ich rzecz w związku z aktualizacją opłat za wieczyste użytkowanie (k. 13), a następnie w sprawie I Nc 102/10 prowadzonej dalej przed Sądem Okręgowym w Koszalinie pod sygn. akt I C 501/10 (k. 31 tych akt), a w konsekwencji przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie w sprawie I ACa 645/11. Okoliczność ta wskazuje na istnienie między stronami szeregu relacji prawnych związanych ze świadczeniem usług prawnych, a nie jak wskazują powodowie, czynu ciągłego dotyczącego jednego stosunku prawnego.

Obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przez radcę prawnego w tym czasie wynikał z przepisów art. 22⁷ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (w brzmieniu opisanym Dz.U. 2004 Nr 202, poz. 2067 zm.). Tym niemniej przepis ten stanowił jedynie to, że „radca prawny podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 4 ust. 1 i art. 6 ust. 1”, nie określa więc zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela.

Brak jest jakichkolwiek legislacyjnych czy doktrynalnych przesłanek za przyjęciem tezy, że zakresem ubezpieczenia w rozumieniu 22⁽⁷⁾ ust. 1 o radcach prawnych objęta jest natomiast odpowiedzialność cywilna, bez żadnych jej ograniczeń, w szczególności dotyczących rodzaju szkody oraz postaci czy stopnia winy. Co prawda pogląd taki został wyrażony w komentarzu do art. 22⁽⁷⁾ RadPrU: red. Scheffler 2018, wyd. 1/Sołtys za SIP Legalis - teza 4, oraz Krystyny Kwapisz SIP Lex). Tym niemniej obydwaj komentatorzy dostrzegają obecność art. 22 ust.2 u.u.o., stanowiącego, iż w odniesieniu m.in. do umów ubezpieczenia radców prawnych szczegółowy zakres ubezpieczenia, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną określają odrębne przepisy.

Kolejnym więc aktem rangi ustawowej dotyczącym ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych jest ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (zwana dalej u.u.o.), która w swoim art. 1 pkt 3 wskazała, że ustawa ta określa podstawowe zasady, jakim powinny odpowiadać inne, niż określone w pkt 1 (tj. inne niż obowiązkowe ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, czy obowiązkowe ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego i obowiązkowe ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych), umowy ubezpieczeń obowiązkowych.

Następnie w art. 4 pkt 4 u.u.o. wskazano, że ubezpieczeniem obowiązkowym są ubezpieczenia wynikające z przepisów odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, nakładających na określone podmioty obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia, co stanowi np. wskazanie na obowiązkowy charakter ubezpieczenia opisanego w art. 227 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych.

Dla porządku dodać należy, że w art. 4 pkt 1 u.u.o. wskazano na obowiązkowy charakter ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, zaś w pkt 2 na taki charakter ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego.

Natomiast w dniu 1 stycznia 2005 r. weszła w życie Ustawa z dnia 3 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 281, poz. 2778).

W uzasadnieniu do projektu ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Sejm RP IV Kadencji, Nr druku 3482 strona internetowa Sejmu RP) wprowadzającej w treści art. 11 ust. 2 wyłączenie odpowiedzialności zakładów ubezpieczeń za szkodę wyrządzoną umyślnie w zakresie ubezpieczeń, o których stanowi art. 4 pkt 4 u.u.o., wskazano, iż poprzednie brzmienie art. 9 uniemożliwiało wyłączenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń za szkody wynikłe z winy umyślnej ubezpieczonego, więc brak wyłączenia w tym zakresie mógł stanowić zachętę do działań niezgodnych z prawem, nadużyć, a także powodować, że ryzyko ubezpieczenia wszystkich grup zawodowych było nieatrakcyjne.

W efekcie więc art. 9 ust. 2 otrzymał brzmienie: „Umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, obejmuje również szkody wyrządzone umyślnie lub w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność, zaś w art. 11 ust. 2 wskazano, że „Umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w art. 4 pkt 4, obejmuje również szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność”, co dodatkowo obwarowano w nowym ust. 3 prawem zakładu ubezpieczeń do dochodzenia od ubezpieczonego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność, zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 4, odszkodowania za szkody określone w ust. 2.

Reasumując, do 1 stycznia 2005 r. ubezpieczyciel obejmujący ochroną ubezpieczeniową radcę prawnego w związku z wykonywaniem przez tą osobę czynności, o których mowa w art. 4 ust. 1 i art. 6 ust. 1 o radcach prawnych nie odpowiada za szkody bezprawne wyrządzone z winy umyślnej. A zatem, Sąd I instancji nie naruszył art. 827 § 1 k.c., lecz art. 11 ust. 2 Ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych rozumianego w taki sposób, że umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w art. 4 pkt 4, obejmuje również szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność, lecz zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela nie jest większy, gdyż nie obejmuje czynności będących wyrazem winy umyślnej (rozumowanie z mniejszego o większym - argumentum a minori ad maius – skoro ubezpieczyciel odpowiada za nawet za rażące niedbalstwo ubezpieczonego, to odpowiedzialność ta nie jest szersza – nie obejmuje odpowiedzialności za czyn zawiniony).

Taka sama technika redakcyjna została użyta w treści § 6 zawartej w dniu 5 grudnia 2007r. umowy generalnej pomiędzy pozwanym (...) S.A. w W. a Krajową Izbą Radców Prawnych w W. w zakresie określenia zasad i warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych za szkody wyrządzone w następstwie działania lub zaniechania ubezpieczonego, w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej, podczas wykonywania czynności radcy prawnego, jak też w związku z wykonywaniem tych czynności, gdzie stwierdzono m.in., że ochrona ubezpieczeniowa obejmuje także szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego.

Sytuacji nie zmienia tutaj treść § 3 umowy z dnia 8 października 2010 r. pomiędzy pozwanym (...) S.A. w W. i (...) S.A. w W. i (...) S.A. w W. a Krajową Izbą Radców Prawnych w W., w którym wprost ustalono, że ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody wyrządzone wskutek winy umyślnej.

Naruszenie przez Sąd I instancji prawa materialnego winien dostrzec Sąd odwoławczy i jako sąd meriti winien prawo do zastosować, czego konsekwencją będzie analiza zachowań pozwanego K. P., który miał świadczyć pomoc prawną powodowi, a w szczególności ocena, które z tych czynności będą wyrazem jego rażącego niedbalstwa, a które winy umyślnej. Choć takiej oceny nie przeprowadził Sąd I instancji, to jednak poczynione przez niego ustalenia pozwalają bez konieczności dodatkowych czynności dowodowych na kwalifikację zachować pozwanego.

Rażącym niedbalstwem było w ocenie Sądu odwoławczego, co przyznaje pozwany Ubezpieczyciel, że pozwany K. P. po upływie ustawowego terminu 30 dni złożył w imieniu powodów wniosek do Samorządowego Kolegium Odwoławczego (SKO) o ustalenie, że wypowiedzenie opłaty za wieczyste użytkowania nieruchomości posiadanych przez powodów od dnia 1 stycznia 2009 r. jest nieuzasadnione lub jest uzasadnione w innej wysokości. Zachowanie to można zdefiniować jako nieumyślne noszące cechy rażącego niedbalstwa. Powodowie zmuszeni zostali do pokrycia różnicy

między dotychczasową opłatą za wieczyste użytkowanie, a opłatą wyznaczoną wypowiedzeniem z dnia 28 listopada 2008 r., czyli co do 56 527,92 zł. Pozwany K. P., bez konsultacji z powodami, złożył skargę na postanowienie SKO z dnia 23 lutego 2009 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w S.. Sąd ten postanowieniem z dnia 17 września 2009 r. (w spr. II SA/Sz 535/09) oddalił skargę – z tym też dniem pozwany zyskał wiedzę o skutkach swojego niedbalstwa. Rozstrzygnięcie Sądu I instancji w części dotyczącej odpowiedzialności pozwanego Ubezpieczyciela, co do powyższej kwoty nie było skarżone i stało się prawomocne. Podobnie jak rozstrzygnięcie dotyczące odpowiedzialności pozwanego K. P..

Niewątpliwie zdefiniowanie tego co stanowi rażące niedbalstwo, a co jest wyrazem winy umyślnej, co do zasady nie jest proste, zwłaszcza na poziomie rozważań ogólnych.

Przyjąć należy, że czyn sprawcy jest umyślny, jeżeli ma on zamiar naruszenia norm postępowania. Chodzi tu zatem wyłącznie o pewien zachodzący w umyśle sprawcy proces psychiczny, a zatem element obiektywnej (choć z trudem poznawalnej) rzeczywistości. Do przypadków zachowania umyślnego można przy tym zaliczyć obydwa rodzaje zamiaru: bezpośredni (chęć przekroczenia normy postępowania) i ewentualny (wynikowy, polegający na przewidywaniu możliwości czy wręcz konieczności przekroczenia normy postępowania i godzeniu się na to). Pozwany mając pewność, co do skutków uchybienia terminu, nie zawiadamia o tych skutkach powodów, dodatkowo wikła ich w spór sądowy, który nie może być wygrany przez powodów.

Staranność wymagana od radcy prawnego ma posiadać znamiona staranności przeciętnej w odniesieniu do wszystkich prawników, a także musi być znacznie większa aniżeli staranność do jakiej zobowiązany byłby przeciętny obywatel. Niewątpliwie więc należytą staranność dłużnika w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej określa się w przy uwzględnieniu zawodowego charakteru tej działalności. Zakres staranności zawodowej radcy prawnego wyznaczony jest przez szereg obowiązków opisanych art. 3 ustawy o radcach prawnych (obowiązek posiadania stosownego wykształcenia, obowiązek wykonywania zawodu ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego).

Tym niemniej analiza zachowań pozwanego K. P. podejmowanych podczas czynności związanych z reprezentowaniem powodów w okresie do marca 2009 r. do grudnia 2011 r. pozwala, w ocenie Sądu odwoławczego, na jednoznaczne zakwalifikowanie ich jako umyślnych. Dostrzec należy i to, że ustalenia Sądu I instancji co do tego na czym polegały powyższe zachowania tego radcy prawnego nie były sporne i pokrywały się z wynikami postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przez organy samorządu radcowskiego, gdzie w sposób syntetyczny wskazano i zdefiniowano takie czynności: zarzut IV. naruszenie etyki radcy prawnego poprzez wielokrotne, w okresie co najmniej do marca 2009 r. do grudnia 2011 r. udzielanie nieprawdziwych informacji powodom o rzekomo toczącym się postępowaniem ugodowym ze starostą (...), którego celem miało być ustalenie opłaty za wieczyste użytkowanie za lata 2009, 2011 i 2011 r., następnie zarzut nr V – pozwany w tym samym okresie podawał błędne i nieprawdziwe informacje, co do wysokości obowiązującej powodów opłaty za wieczyste użytkowanie za lata 2009, 2011 i 2011 r. pouczając ich, że powinni uiszczać opłatę w dotychczasowej wysokości, i w końcu zarzut nr VI toczenie zbędnego sporu czego efektem było narażenie powodów na dodatkowe koszty i odsetki.

W ocenie Sąd odwoławczego już tylko trzy powyższe zachowania miały charakter umyślny i zawiniony. Tylko bowiem z pełnym rozmysłem i zamiarem bezpośrednim można łamać podstawowe zasady dotyczące relacji prawnych, których stronami byli powodowie. Udzielanie informacji nieprawdziwych mających na celu wprowadzenie powodów w błąd, czy podejmowanie szeregu czynności konwencjonalnych w ramach uregulowanych przez ustawodawcę procedur procesowych nie może być uznane za wyraz rażącego niedbalstwa, lecz winy umyślnej.

Pozwany K. P. nie poinformował powodów niezwłocznie o treści postanowienia SKO w K. z dnia 23 lutego 2009 r., ani o treści postanowienia WSA w Szczecinie z dnia 17 września 2009 r.. Nie poinformował ich również o skutkach tego postanowienia, tj. o obowiązku uiszczania wyższych opłat, jako radca prawny musiał posiadać wiedzę o skutkach tego zaniechania, Szkoda w postaci nadpłaconych opłat rocznych za 2010 i 2011 r. powstała głównie wskutek braku pouczenia powodów o możliwości wypowiedzenia samemu stawki rocznej w trybie art. 81 ugn. Pozwany K.

P. naraził powodów na koszty postępowania pierwszinstancyjnego i odwoławczego w sprawie o zapłatę z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste za lata 2009 i 2010. Oczywistym jest dla przeciętnego prawnika, iż bez skutecznego zainicjowania postępowania w przedmiocie aktualizacji opłat za wieczyste użytkowanie kwestionowanie ich wysokości w sprawie o zapłatę nie może być skuteczne.

Bezasadnie powodowie postulowali konieczność zastosowania w niniejszej sprawie zasad słuszności uzasadniających obciążenie pozwanego ubezpieczyciela konsekwencjami umyślnych zachowań pozwanego K. P.. Wskazać należy, iż co do zasady istnieje możliwość przypisania ubezpieczycielowi odpowiedzialności w sytuacji, gdy zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności (art. 827 § 1 k.c.), tym niemniej skoro zasada słuszności polega na uzależnieniu powstania stosunku odszkodowawczego od zgodności z zasadami współzycia społecznego lub wprost z zasadami słuszności, to jej zastosowanie jako swoistego wyjątku od podstawowych zasad odpowiedzialności ubezpieczeniowej winno zostać ograniczone do nielicznych, ściśle określonych przypadków, uzasadnionych względami etycznymi (zob. „Szkoda na mieniu i jej naprawienie” prof. dr hab. Maciej Kaliński za SIP Legalis). Powodowie słuszności rozstrzygnięcia opartego na tej zasadzie dopatrywali się z tym, że pozwany K. P. to osoba niewypłacalna. Pomijając już to, że okoliczność ta nie została uprawdopodobniona, to powodowie nie zaprezentowali argumentów związanych ze swoim położeniem, sytuacją życiową, czy materialną uzasadniającą zastosowanie takiej zasady odpowiedzialności. Dostrzec należy również to, że powodowie w wyniku relacji z pozwanym K. P. doznali szkody majątkowej, którą Sąd I instancji oszacował na ponad trzysta dwadzieścia pięć tysięcy złotych (należność główna). Dodać należy, że nieruchomości te służyły powodom do prowadzenia działalności gospodarczej, zaś zbywając je w 2016 r. powodowie uzyskali kwotę ponad sześciu milionów złotych. O ile w sprawach dotyczących wyrządzonych szkód niematerialnych, czy szkód które niosą istotne, niekorzystne następstwa w sferze materialnej poszkodowanych zastosowanie zasady słuszności będzie uzasadnione, o tyle w sprawie niniejszej powodowie nie zracjonalizowali swojego oczekiwania. Jeżeli jedynym motywem zastosowanie zasady słuszności ma być kwestia związana z oczekiwaniem, że powodowie domagają się zaspokojenia jedynie kwotą stanowiącą około miesięcznego wpływu wszystkich składek na ubezpieczenie OC czynnych radców prawnych w Polsce, to motyw ten nie przekonuje.

Mając powyższe na uwadze w trybie art. 386 § 1 k.p.c. apelację pozwanego ubezpieczyciela należało uwzględnić w całości. Sąd odwoławczy jedynie dla jasności brzmienia orzeczenia nadał mu jednolitą treść, tak aby było ono zrozumiałe i nadawało się do ewentualnej egzekucji. Mając takie motywy na względzie zasądzono od pozwanych K. P. i (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów B. B. (1) i R. B. kwotę 56 527 złotych i 92 groszy wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 listopada 2012 r., z tym że spełnienie tego świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego pozwanego. Dodatkowo, zasądzono od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów B. B. (1) i R. B. odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od kwoty opisanej w powyższym pkt od dnia 5 lipca 2012 r. do dnia 8 listopada 2012 r., zaś od pozwanego K. P. na rzecz powodów B. B. (1) i R. B. zasądzono kwotę 269 438 złotych i 6 groszy z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 248 211,83 zł od dnia 9 listopada 2012 r., natomiast od kwoty 21.226,23 zł od dnia 31 października 2015 r.. W pozostałej części powództwo oddalono, zaś szczegółowe wyliczenie kosztów procesu pozostawia referendarzowi sądowemu według zasady stosunkowego rozdzielenia kosztów i przyjęciu, że powodowie B. B. (1) i R. B. wygrali proces z pozwanym K. P. w 59,29%, natomiast przegrali z pozwanym (...) S.A. z siedzibą w W. w 89,72 %.

Mając na uwadze art. 102 k.p.c. postanowiono odstąpić od obciążania powodów kosztami postępowania odwoławczego uznając, że wypadkiem szczególnie uzasadnionym będzie kwestia wyjątkowo nagannego postępowania pozwanego K. P., co doprowadziło do wszczęcia niniejszego postępowania.

Tomasz Żelazowski Dorota Gamrat - Kubiczak Zbigniew Ciechanowicz